

Militära hoten har minskat

”Osannolikt att Sydafrika utsätts för militär aggression”

Orosmolnen har skingrats. Det kalla kriget är över, apartheid tillhör det förgångna och rebellledaren Jonas Savimbi är borta. Samtidigt som världen blivit ett farligare ställe har Södra Afrika blivit fredligare. För länderna i SADC-regionen har det haft positiva följder, inte minst på ekonomin, men de är för den skull inte helt förskonade från kriget mot terrorismen.

Tidigare i år utökade den amerikanska statssekreteraren Condolezza Rice listan över de så kallade onskans axelmakter när hon pe-

kade ut Zimbabwe som en tyranniets utpost.

Martin Rupiya skrattar hjärtligt och säger att det är rena farsen. Fram tills tidigt 90-tal var han överste i den zimbabwiska armén. Sedan lämnade han landet och idag är han verksam som säkerhetspolitisk expert vid *Institute for Security Studies* i Pretoria.

– Det finns visserligen skäl att oro sig för utvecklingen i landet, men för Rice handlade det nog bara om att vinna politiska poäng. I verkligheten befinner sig Zimbabwe bland bottenkräpet av USA:s prioriteringar.

Ändå ledde utspelet till starka reaktioner i Harare.

President Mugabe svarade med att föro-

lämpa Rice personligen samtidigt som oppositionen vädrade morgonluft; Nu när Saddam Hussein var avklarad skulle kanske George W Bush kunna tänka sig att också befria Zimbabwe.

Men nej, det tror alltså inte Rupiya. Idag finns i princip varken något internt eller externt militärt hot mot landet.

Den politiska oppositionen under MDC:s ledning har misslyckats i sina ansträngningar att få stöd från regeringscheferna i både samarbetsorganisationen SADC och den afrikanska unionen AU, och Sydafrika har gång på gång förkastat uppmaningarna från Europa och USA om att ingripa militärt i grannlandet.

Avsaknaden av en yttre hotbild har fått kritiken att flöda mot Sydafrikas köp av bland annat 29 svenska stridsplan.

– Armén är helt enkelt för stark för att meningsmotståndarna ska våga resa sig i väpnad kamp, påpekar Rupiya.

Vag hotbild

I Sydafrika däremot påstås yrkesarmén SANDF vara kraftigt försvagad av politiska motsättningar och hiv/aids. Enligt regeringens siffror bär mellan 17 och 24 procent av militärerna på smittan.

Försvarsminister Mosiuoa Lekota har tidigare försökt stoppa rekryteringen av hiv-positiva, men förnekar nu att det är ett signifikant problem.

– Det finns inget hot som vi inte kan försvara oss ifrån, säger Lekota och tillägger att det under alla omständigheter ändå är högst osannolikt att Sydafrika skulle bli föremål för en militär aggression.

Det är just avsaknaden av en yttre hotbild som fått kritiken att flöda mot det omfattande vapenköpet som bland annat innefattar 29 svenska stridsplan.

Oro för utlandsskulden

– Resurserna borde ha använts till mer akuta problem som aids och utbildning för alla. Zimbabwe och Moçambique är ju inte precis på väg att anfälla oss, säger Tristen Taylor som jobbar på organisationen *Jubilee South Africa* och som oroar sig för att köpet kommer att spå på utlandsskulden.

Martin Rupiya är mindre oroad över Sydafrikas militära utgifter. Han beskriver dem som blygsamma och påpekar att de faller inom ramen för de 1,5 procent av BNP som FN föreskriver som en acceptabel nivå. Däremot håller han med Taylor om den vaga hotbilden.

– Men man får för den skull inte glömma oroshärden i östra Kongo (DRC) och Rwandas stöd till rebelleledaren Nkunda som vägrar att lyda eld upphör, säger han.

Angola är det land i regionen som plöjer

ner mest pengar i försvaret. Även om utgifterna minskat sedan Jonas Savimbis död för tre år sedan så ligger de fortfarande på runt åtta procent av BNP.

USA:s mer eller mindre självsvådliga ingripanden i Afghanistan, Haiti och Irak har försett vapenskramlare världen över med en ursäkt för upprustning, och därtill har problemtungda regeringar i Syd begåvats med ytterligare en syndabock.

Till exempel valde den sydafrikanska jordbruksministern Thoko Didiza att skylla den långsamma jordreformen på just ockupationen av Irak. Nu, sa hon, måste vi istället lägga pengar på vårt försvar. Vem vet vilket land som står på tur?

Men den mest kända konsekvensen för Afrika anses ändå vara omdirigeringen av bistånd till återuppbyggnaden av Afghanistan och Irak när omvärldens fokus till viss mån förskjutits från fattigdomsbekämpning till säkerhetsfrågor.

Säkert resmål

Å andra sidan betraktas södra Afrika i allmänhetens ögon som ett säkrare resmål än Mellanöstern, USA och England.

Allt fler väljer att semestra i regionen, och framförallt i Sydafrika där turismen åtnjutit ett kraftigt uppsving efter den 11 september 2001.

Enbart ifjol beräknas näringen ha skapat 20 000 nya arbetstillfällen i landet.

Men precis som Rupiya påpekar gror potentiella konflikter även inom SADC, och när det gäller kriget mot terrorismen jagar både CIA och den brittiska underrättelsetjänsten MI6 militanta muslimer i regionen. Till exempel försörjde sig den utpekade hjärnan bakom bombdäden i London fram tills för några månader sedan på att sälja CD-skivor i Johannesburg.

ANNIKA FORSBERG LANGA

Johannesburg